

## Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733.

S izuzetnim zadovoljstvom predstavljam Vam faksimilno izdanje *Atlasa vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine*. Original Atlasa vukovarskog vlastelinstva se od 1947. godine čuva u Muzeju Slavonije Osijek, u fundusu Kartografske zbirke. Tada ga je *Komisija za sakupljanje i čuvanje kulturnih spomenika i starina*, zajedno s drugom vrijednom građom, preuzela iz nacionaliziranog dvorca Eltz.

Atlas vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine ističe se svojim izuzetno velikim formatom, luksuznim uvezom u telečoj koži ukrašenom zlatotiskom. Sadrži 25 karata i kartu Kraljevine Slavonije (Sclavoniae Regnum), koja služi za ilustraciju položaja vlastelinstva Vukovar.

Kartografska građa uvezana u Atlas, sadrži prikaz grada Vukovara i 34 naselja. Nastala je u vrijeme prvoga vlasnika vukovarskog vlastelinstva grofa Johanna Ferdinanda Küffsteina, koji je bio vlasnikom do 1736. godine, kada vlastelinstvo kupuje obitelj Eltz. Küffstein je izradu karata povjerio carskom akademskom inženjeru Johannu Philipu Frastu i u Atlasu samo prva karta nije Frastova. To je u Beču tiskana karta (bakrorez, 126 x 81 cm) *Tabula geographica nova et exacta distincte exhibens Regnum Slavoniae cum Syrmii Ducatu...*, a njezinim uključivanjem u Atlas, dao se širi kontekst prostoru na kojem se nalazi Vukovarsko vlastelinstvo.

Frast je bio školovani vojni mjernik i izdanak Inženjerske akademije osnovane u Beču 1717. godine. Školovane mjernike tada je imala jedino vojska, a za njima je bila velika potreba. Naime, nakon dugogodišnjeg rata s Turcima trebalo je iskartirati novoosvojena područja. Upravo zbog toga je i veliki broj planova i karata s oslobođenih područja.

Atlas sadrži 34 unikatna i rukom crtana Frastove plana, a to su: plan cijelog vlastelinstva, Vukovar, Sotin, Berak, Opatovac, Šarengrad, Novak, Čakovci, Lovas, Tovarnik, Svinjarevci, Ilača, Ilinci, Mala Vašica, Orolik, Nijemci, Đeletovci, Tordinci, Banovci, Tompojevci, Petrovci, Mikljuševci, Slakovci, Trpinja, Srijemske Laze, Jankovci, Negoslavci, Mohovo, Bogdanovci, Bršadin, Korod, Antin, Vera, Pačetin i Bobota. Važno je napomenuti da su svi planovi, osim generalnog svi izrađeni u istom mjerilu koje je prikazano grafički u bečkim hvatima.

Zbog detaljnosti uvida u prostor vukovarskog vlastelinstva, ovaj Atlas je preteča katastra vukovarskog kraja i daje iscrpan uvid u kompletnu strukturu vukovarskog vlastelinstva.

Integralnu cjelinu s Atlasom čini rukopisna knjiga *Erklaerung der vuckovarer Mappen* (Tumačenje vukovarskih karata), koja se čuva u zbirci povijesnih dokumenata Gradskog muzeja Vukovar. Ta su dva predmeta važni spomenici kulturnoga naslijeđa i jedna od najvažnijih katastarskih podloga koji dokumentiraju političko, socijalno i ekonomsko stanje, kao i prirodna bogatstva na sjevernom dijelu današnje Vukovarsko-srijemske županije.

Atlas i njegova popratna dokumentacija dugo su imali svoju uporabnu vrijednost, a danas je on najstariji, najcjelovitiji i jedini kartografski izvor za vukovarsko vlastelinstvo iz prve polovine 18. stoljeća. Takav Atlas je prava rijetkost u cijeloj kontinentalnoj Hrvatskoj, ali i u okvirima nekadašnje Habsburške Monarhije. Naime, postoje samo tri atlasa nekog vlastelinstva iz toga vremena i to: jedan je u Mađarskoj od vlastelinstva Papa iz 1735. godine, a drugi od vlastelinstva Hardegg iz austrijskog dijela Monarhije.

Priprema dokumenata i kartografske građe vukovarskog kraja radi tiskanja faksimila Atlasa, obavljena je u Povijesnom odjelu Muzeja Slavonije u Osijeku, a priredio ju je Ante Grubišić, kustos Muzeja Slavonije iz Osijeka. Pripremu i grafičko oblikovanje obavili su djelatnici tvrtke MIT d.o.o. u Osijeku. Mladi dizajneri su nastojali novi Atlas i formatom i dizajnom što više približiti originalu. I uspjeli su pomoću kompjutorske tehnologije dočarati autentičan izgled teksta i starih geografskih karata. Prema njihovim riječima, da bi bio postignut autentičan izgled i boju stranica na kojima se vide čak i mrlje od starosti, svaka stranica Atlasa, morala je biti posebno rađena. Izrada Atlasa je kombinacija suvremene

tehnologije i ručnoga rada, odnosno dizajniranja i pripreme za tisak te faze ručnog šivanja, lijepljenja korica i tvrdog uveza u imitaciji kože i zlatotiska. Da bi bio što vjerniji originalu starom gotovo 300 godina, Atlas je tiskan na specijalnom papiru koji zadovoljava i najstrože ekološke standarde, specijalno naručen iz Engleske. Izdavanje Atlasa vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine financirali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija i Grad Vukovar.

*Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733.* objavljen 2006. godine, nosi oznaku ISBN 953-6191-31-8. Formata je 68 x 48 cm, ima 107 stranica uvezanih u tvrdi uvez. Tiskan je u 100 primjeraka, a cijena Atlasa je 1.300 kuna. Uz Atlas dobije se i CD-ROM s prikazom karata iz Atlasa za pomnije proučavanje kartografskih detalja.

Promocija Atlasa vukovarskoga vlastelinstva iz 1733. godine, održana je 21. ožujka 2006. godine u Gradskom muzeju u Vukovaru. Tom prigodom otvorena je i izložba *Vukovarsko vlastelinstvo na starim kartama iz 1733. godine* na kojoj je prikazano svih 35 mjesta vlastelinstva Vukovar. Upravo zbog iznimnog povijesnog značenja koji ima taj Atlas, izuzetno mi je drago što je svjetlo dana ugledalo izdanje vrhunske vrijednosti.

*Vesna Poslončec-Petrić*